

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Maročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Zlata zrna.

Pitagora: Ne delaj ognja z mečem.

Menander: Revež težko najde sorodnika.
— Zakladi so slepi in oslepe vsakogar, ki se nanje ozira.

Marcijal: Resnično moder je tisti, ki je moder, ne da bi bil premoder.

Sofoklej: Najhujše zlo more biti ključ do sreče, če se pravilno porabi.

Adcock: Boljše je, če se spametujemo po zagrešeni napaki, kot pa če bi ostali do smrti neumni.

— Če bi ne bili strahopetni, bi se nam ne bilo treba bati ničesar na svetu.

— Človek, ki ga poznamo, se nam ne zdi nikoli nekaj tako posebnega, kot oni, ki ga ne poznamo.

— **Mladost** je samo drug izraz za srečo, in človek se ne začne starati, dokler ne izgubi upanja; ker brez upanja ni sreče.

— Vsaka **eneržija** je **potrpežljiva** in **vstrajna**. Nestrpni postanemo šele tedaj, ko smo brez eneržije in se začnemo več ali manj zavedati pojavljajoče se slabosti.

— Ko je kakšna stvar gotova, ni videti niti desetine truda. Mnogokrat je bilo največ dela izvršenega že tedaj, ko se je vsem zdelo, da se še ničesar ne dela.

— Na svetu je malo stvari, zaradi katerih bi se izplačalo prepirati. Vendar je na svetu mnogo krega in prepira, ker se ljudje prepirajo za stvari, ki niso tega vredne.

Bela Krajina.

O volitvah in o železnici.

»Vsegamogočna« Slovenska Ljudska Stranka« ni mogla zmagati v Beli Krajini z več kot 87 glasovi nadpolovične večine. Torej le 87 volilcev ima pri nas nad polovico od onih čez 2500 volilcev, ki so takrat volili. Le 87 glasov in klerikalne zmage ne bi bilo! Kaj se naj učimo iz tega? Da se moramo organizirati, tako, da bo prihod-

njič zmaga naša. Na kak način so mogli klerikaleci za sedaj zmagati, poroča »Slovenski Dom« na drugem mestu. Toda to so le podrobnosti, katere si pripovedujemo že kot spomine preteklih dni. Tu naj pa spregovorimo o neki drugi stvari, ki je sedaj na dnevnem redu: o zvezi med volitvijo in zgradbo železnice.

Že med volilnim bojem je bilo v »Belokranjcu« omenjeno, da se čujejo vesti o klerikalnih namerah, kako odjesti domačinom ves zaslužek pri zgradbi. Na to umazanost so se pripravljali isti ljudje že obenem, ki so beračili okrog Belokranjcev za njih glasove. Volitev je končana, obenem je pa tudi že znano, da je kupil klerikalni agitator in podrepnik Lončarič v Črnomlju Kočarjevo hišo, kjer otvori lastno mesarijo. — Torej klerikalni mesarjivolilec, klerikalno zahvalo za klerikalno prepričanje ste kmalu dobili!

Obenem se je pa Lončarič domenil za zastopnikom pivovarne Puntigam, Petričem, in ta dva človeka skušata osvojiti vso dobavo hranil za delavce na ta način, da bi otvorila ob svojem kosu proge celo vrsto kantin, torej barak in gostilen, a da bi Lončarič oddal delo le onim akordantom, ki bi se zavezali, jemati vse blago le pri teh dveh gospodih.

Belokranjcem bi svetovali, da osnujejo nekako gospodarsko organizacijo, ki bi pri vladi nastopila v imenu vsega ljudstva proti tem nakanam. Le združeni kaj dosežemo!

Svojim rojakom, klerikalnim volilcem v Beli Krajini, pa stavimo ta-le vprašanja:

Ali so imeli duhovniki prav, ki so rekli, da se gre pri volitvah za vero, ali mi neodvisni kmetje, ko smo rekli, da se gre za gospodarske koristi?

Ali je bolje, da je vaš poslanec neki Dermastija v Ljubljani, ali bi bilo bolje, če bi bil naš domačin, katerega vsi poznamo in za čigar Krupo vsi vemo, kje leži?

Ali bo klerikalec Dermastija nastopil proti klerikalnemu podjetniku? Ali bi ne bil mnogo boljši zastopnik vaših interesov napram vladi i. t. d. vaš domačin Mazelle?

Ali spoznate sedaj po postopanju Lončariča in Petriča pomen izida volitve za naše gospodarske koristi pri gradnji železnice?

Ali ne bo na tale način in če se končno ne organiziramo, otvoritev gradnje železnice 23. marca t. l. v Novem mestu začetek zlatega dežja v — tuje žepe, namesto začetek lepših časov za — nas domačine?

Ali bomo res pripustili, da bomo smeli dati železnici samo svoje ime, železnica pa dobiček — drugim ljudem?

Takšnega primera o zvezi med politiko in narodnim gospodarstvom pač ne dobimo tako zlepa. Zpomnimo si torej to: pri volitvah se ne gre za nikako vero, temveč za vpliv pri vporabi denarja iz javnih blagajn (občinskih, deželnih in državnih), ter za vpliv pri odločanju o javnih napravah, ne pa za — vero. Ali nam bodo sedaj pomagali duhovniki proti Lončariču, ko smo jim dali svoje glasove, proti tistemu Lončariču, ki je agitiral za duhovniškega kandidata, in ki je prav dobro vedel, zakaj se njemu zdi tuje Dermastija najprimernejši poslanec za Belo Krajino?

Svetujemo vsem prizadetim Belokranjcem sledeče: Obrnimo se vsi skupaj na Dermastijo, ki je prevzel s poslanstvom tudi — dolžnost zastopati koristi svojega okraja, da doseže, da na vsak način Lončarič in Petrič prepustita vse barake, vse gostilne, vso dobavo hrane, vso vožnjo itd. izključno le nam Belokranjcem. Gospod Dermastija bo kot naš poslanec in — dober znanec klerikalnih podjetnikov to gotovo rad storil.

Dajmo svojemu novemu poslancu priliko — da pokaže pravo barvo, saj je poslanec Slovenske Ljudske Stranke!

Neodvisni kmetje.

Čeh o slovenskem klerikalizmu.

Bivši katoliški duhovnik Zavadiš piše pod naslovom »Slovenski klerikalizem« v »N. L.« tako - le:

»Slovenski klerikalizem je najsirovejša vrsta. Svoje čase ga tam niso poznali, in starejši, dobri duhovniki nikakor ne soglašajo z njim. Toda bivši goriški kardinal Misijski ga je zavlekel med ondotno dobro in nadarjeno ljudstvo še dokler je bil škof v Ljubljani. Razbil je narod na dva, skrajno si sovražna tabora, nahujskavši jih proti sebi do noža. Svoja gnezda ima tamonjšnji klerikalizem po slovenskih semeniščih, posebno v ljubljanskem. Tu so se zaprisegli, da izrujejo ljudstvu iz duše vsako zdravo, socijalno — napredno in svobodnomiselnejšo misel. Zaprisegli so se, da naredijo iz tega ljudstva pokorno, klerikalno čredo, histerike (na živcih obolele ljudi), kakršne rabijo grabežljivi klerikalni veljaki in hinavci, posebno za časa raznih volitev. In treba bo več rodov in težkega dela, predno odpre slovensko ljudstvo oči in izpregleda goljufivo igro, katero igra z njim njegov »prijatelj« — klerikalec. Živel sem med Slovenci 20 let, skrbno sem opazoval vse, kar se je dogodilo okrog mene in z žalostjo moram reči: škoda, večna škoda tega dobrega, sicer velenadarjenega bratskega naroda, da se je dal tako brezskrbno vpreči v farizejski klerikalen jarem, in da ga imajo klerikalni vodje popolnoma v oblasti, kot govedo na vrvi. Navesti hočem tu nekaj slučajev iz klerikalnega življenja na Slovenskem, ne boječ se prav nič njih maščevanja in preganjanja. To je, hvala bogu, že vse za mano, pretrpljeno in — pozabljeno! — — —

O znanem voditelju slovenskih klerikalcev, dr. Šusteršiču, ki je bil pred kratkim imenovan za deželnega glavarja, je znano, da je kot mlad avskultant v Cerknici hodil čisto v kolodvorsko restavracijo v bližnji Rakek. In če je tam zagledal duhovna, je pljuval, češ: »Tukaj nekaj smrdi; tu je bodisi zasmrajen kozel — ali pa far.« Toda prefrigani in vladohlepni Šusteršič je kmalu opazil, da v liberalni stranki ne pride na prvo mesto, saj so bili v nji že spretni vodje, kot ravnokar za ljubljanskega župana izvoljeni dr. Ivan Tavčar in drugi. Zato se je po Cezarjevem izreku »rajše v rimski okolici za pravega kmeta, kot v Rimu za drugega meščana« hitel se »spokoriti«, začel prirejati klerikalne sestanke in shode, a dandanes je že dolgo vrsto let vodilna oseba v slovenski klerikalni straki, vladar njenih denarnih zavodov, da, celo prva oseba med Slovenci. Njegova stranka se je namreč polastila vsled klerikalnega mišljenja vsega slovenskega podeželja, vseh državno- in deželnozborskih mandatov. Toda klerikalizem ni Kristusova vera, ki je vera evangeljske ljubezni do bližnjega, da, tudi do sovražnika. Zato je treba klerikalizem povsod preganjati in uničevati, tudi med našimi slovenskimi brati.

Druga znana slovenska klerikalna veličina je dr. Korošec, glasoviti državni poslanec. Mlad, lep duhoven, s ščipalnikom na nosu, katerega imajo ženske zelo rade,

on pa nje — tudi. Bila sva kot kaplana sosed, on v Marenbergu pri dekanu, jaz pa v Remšniku na jugozahodnem Štajerskem, blizu koroške meje. Če sem kdaj prišel v Marenberg, častitih gospodov nisem nikoli našel doma. Sicer dobri in prijazni dekan Avguštin Heel ima dosedaj navado, da obere od jutra do večera vse gostilne po mestecu, ne izpije nikjer več kot četrtinko. po navadi niti ne sede in gre naprej. To je njegovo redno dnevno, tedensko, mesečno in letno opravilo; po novem letu pa začne zopet znova. Lepega kaplana Korošca pa tudi nisem dobil nikoli doma. Ta je zopet vedno vasoval; največkrat sem ga našel pri lepih krojačevih hčerkah. Nikdo niti ne slutiti, kako čudovito očara ženske mlad, lep, zapeljiv duhoven Koroščeve vrste. No, jaz mu tega ne zavidam, in moji čitatelji najbrže tudi ne; ampak potem se pa ne sme hliniti za dobrega in vzornega katoličana.

Klerikalen duhoven dela lahko, kar hoče, škof zatise nad njegovimi nerednostmi, če je treba, obe očesi, samo da zna za časa volitev delovati in se boriti za zmago klerikalne stvari. Imel sem neke v neki župniji takšnega župnika — Andreja Podhostnika, ki je bil razen za druge »izredne« klerikalne lastnosti daleč na okrog znan kot bolj umazan lakomec. Župljanov ni imel rad, zabavljal je čeznje, kjer je le mogel; oni ga pa seve še celo niso mogli trpeti. Duhoven bi moral biti sebi izročenemu ljudstvu vse: oče, svetovalec, prijatelj, učitelj, brat. In ljudstvo tudi dobro čuti, kateri duhoven misli z njim nesebično — takšnemu tudi daruje svoje neomejeno zaupanje in ljubezen. Toda Podhostnik ni bil takšen duhoven, še celo otroci so se ga bali. Prišle so volitve, in spustil se je na nečedno delo. V nedeljo pred volitvami je grmel raz pričenice: »A kdor ne bo volil krščanskih kandidatov, katere sem vam jaz priporočil, tisti je proti meni, proti škofu, proti cerkvi, proti veri in proti bogu.« Kar koprnel sem radi takšnih blasfemij. Ampak bog mu ni dal svojega blagoslova k izidu volitev — šlo je tedaj za občinske volitve. Njegovi izvoljenci so slavno propadli; ampak odnesti sem moral to jaz. Župnik me je zaradi tega takoj priporočil pri škofu. Moral sem iti proč, slučajno sem šel od tega »dobrotnika« — rad.

Naj omenim mimogrede, kakšni »vzorni« katoličani so bili njegovi »izvoljeni« kandidati, kandidat za županstvo — Sevšek — je imel s sestro svoje žene dva nezakonska otroka, drugi župnikov »zaupnik« je pri klerikalni in poželjivi gostilničarki več kot doma, dočim se je njegova pridna žena z nedoraslimi otročiči mučila na posestvu. To hinavsko klerikalno početje se mora res do dna duše gabit vsakomur, ki jih je spoznal tako blizu kot jaz.

Drug takšen klerikalen petelin je župnik H. na Juž. Štajerskem. Poznal sem ga

še kot dijaka, ker sem bil v sosednji župniji za kaplana. Njegov oče je imel revež bajto s koščkom polja in majhen vinograd. Bil je že vdovec. S hčerjo sta se mučila pri težkem delu in stradala, da bi imel sina za duhovnika, misleč si: saj ne pozabi name. Po božjih zapovedih mora vsak kristjan spoštovati svoje starše, kaj šele katoliški duhovnik! H. je odpel novo mašo in imel srečo, da je že po štiriletnem kaplanovanju dobil svojo faro, mastno in bogato, ker je bila obenem božja pot. Sestra in oče sta se preselila k njemu; ampak H. je imel že svojo izvoljenko, neko suho Lojzko. Župnik si je znal kmalu pomagati. S svojim skrajno brezsrčnim obnašanjem je pregnal sestro od sebe. Jokaje ga je zapustila ter dobila pri dobrih ljudeh nekaj vinarjev za na pot, da je prišla domov, kjer služi sedaj pri tujih ljudeh za deklo. Sedaj je prišel na vrsto oče, in proti temu sta se zvezala »dobri sin« — župnik H. in njegova imenitna kuharica, suha Lojzka. Opoldne je dajala kuharica staremu očetu najslabša jedila v skledo, iz katere je žrl pred tem — župnikov pes. Ko se je oče zaradi tega pritožil pri svojem posvečenem sinu, se je ta zadržal nad njim sirovo: »Če vam to ni prav, dobite jed drugič v — koritu.«

A ta župnik je škofov ljubljencec. Mariborski škof dr. Miha Napotnik sicer ve za to — iz resnicoljubnih ust je bilo to objavljeno po večjih časopisih — ampak ni storil ničesar, da bi se bil zavzel za ponižanega, trpko žaljenega očeta. Župnik se zna bojevati za koristi klerikalizma, in to mu popolnoma zadostuje, da postane kmalu tudi kanonik.

Dvojen strup uničuje to sicer dobro slovensko ljudstvo!

Duševni strup je zanj klerikalizem, telesni strup je pa za Slovence pijančevanje, kateremu je enako fanatično vdano.

Kdaj se najde odrešenik, ki reši ta narod iz te dvojne sužnjosti?!

* * *

Tudi mi se pridružujemo tej želji češkega pisatelja. Klerikalizem in pijača, to sta dva naša poglobljena sovražnika. Prvi nam mori duha, drugi mori telo in naše potomce. Kje je odrešenik, ki nas reši tega dvojnega zla? Mi sami se moramo in moremo rešiti; klerikalizma z izobrazbo, alkoholizma s treznostjo! Dokler bomo pa samo pobožni pijanci, toliko časa nas bodo drugi narodi samo pomilovali. Ko se rešimo te dvojne kuge, potem nas bodo drugi narodi spoštovali in občudovali, kot n. pr. spoštuje in občuduje dandanes cel svet treznega in izobraženega danskega kmeta.

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

Razgled po svetu

Državni zbor.

Sprejet je bil zakon, ki določa, da se mora izplačevati rudarjem mezda na 14 dni ali pa mesečno, ne pa tedensko, kot je bilo večinoma do sedaj. Z drugim zakonom se pa urejuje zavarovanje delavcev v stavbnih obratih. — Ker zgradi za avstrijske severne dežele država za drag denar vodne prekope, hoče južne s tem oškodovati, da se določi večjo svoto za zemljiška zboljšanja na Krasu in za gospodarsko povzdigo Dalmacije.

Ženska volilna pravica.

Poleg delavskega gibanja je začel tudi oni del človeštva zahtevati svoje politične pravice, ki jih je imel dosedaj najmanj — ženske. Ne samo na Angleškem, tudi v Avstriji so začele ženske med sabo agitacijo za to, da se tudi ženskam da pravico, voliti in izvoljenim biti. Dandanes je že mnogo žensk samostojnih (peštarice, trgovske uslužbenke, uradnice, učiteljice, tovarniške delavke), mnogo več, kot pred 20. leti. Po pravici pravijo ženske: če imamo pravico delati in davke plačevati, zahtevamo tudi pravico, soddločati potom volitev o porabi teh davkov. V javnih zastopih se obravnava tudi o stvareh, ki se tičejo mnogo bolj ženskih, kot moških, n. pr. vprašanja o vzgoji otrok, o materinstvu, podeljevanju gostilniških koncesij itd. — Na Dunaju so imele ženske velik shod, kjer so stavile svoje zahteve. Dunajskega so se udeležile tudi Slovenke.

Rudarske stavke.

Stavka se je razširila tudi po Češkem. Na Angleškem so se razbila pogajanja med delodajalci in rudarji. Ker ni premoga, se ustavlja promet in širi lakota. 80.000 otrok strada. Tudi rudarji po Slovenskem stavijo svoje zahteve.

Lahi in Turki.

Lahi in Turki še vedno ne morejo nikamor. Vojne so siti že oboji. Širile so se vesti, da napadejo Lahi z ladjami glavno mesto turškega: Carigrad. Ker bi pa potem lahko prišlo do evropske vojne, se Lah boji začeti.

Roosevelt bo zopet kandidiral.

Znani bivši predsednik Zedinjenih držav Roosevelt se je svoj čas izrazil, da ne bo več kandidiral za to mesto. Dne 24. februarja t. l. je pa izjavil, da bo zopet nastopil kot kandidat za mesto predsednika Zedinjenih držav. Kosal se bo v tem volilnem boju s sedanjim predsednikom Taftom, kot zastopnik radikalnega dela republikancev. Okrog Tafta se zbirajo konservativni življi. Kot se kaže, se v Ameriki razdele občani počasi na dve glavni stranki, med katerima se razvije velikanški socijalni boj, to je boj med trusti in ljudskimi množicami.

Versko - нравna vzgoja.

Iz Londona se poroča, da je bil radi »ljubezni« z moškimi obsojen pred sodiščem v Leedsu na deset let težke ječe katoliški duhovnik knez Ferdinand Louis de Braganza, ki je stari stric pregnanega portugalskega kralja Manuela.

Lakota med ruskimi kmeti.

Žalosten vzgled, kakšna usoda čaka neizobraženo in zanemarjeno ljudstvo, nam nudijo nekateri kraji na Ruskem, kjer se leto za letom pojavlja lakota. Mnogo ljudi zagreši od lakote samomor, boleznii se grozovito razširjajo. Sama ruska vlada ceni število stradajočih na 12 milijonov. V resnici jih je pa še enkrat toliko. Ponekod so kmetje poprodali že prav vso živino. Nimajo že niti kruha več, tako da so nekateri začeli mleti že drevesno skorjo.

Slovenija

s Zopet volilne sleparije klerikalnega župana. Zadnjič smo poročali o celi vrsti volilnih sleparij klerikalnih odličnjakov. Celo enega župnika so zašili, da bo moral za en teden v luknjo med »navadne« tatore, pobijalce itd. Danes moramo zopet poročati o takem slučaju: Eno uro od obsojenega župnika Žužka v Kopanju je vas Male Lipljene. Tamošnji župan Andoljšek je bil pred ljubljanskim sodiščem obsojen na 5 dni ječe radi sleparij pri občinskih volitvah. Da bi mogel vsak volilec voliti po svoji vesti in svojem razumu, določa zakon pri volitvah volilno tajnost, to je, volitev se ima vršiti tako, da nihče ne more vedeti, kdo je koga volil. Županu Andoljšku pa ta določba ni bila všeč, šel je in je v oglu na vsaki glasovnici zapisal nalhno s svinčnikom začetno črko vasi in hišno številko volilea, ko je izdajal volilem glasovnice. Volilci so sicer to zapazili in odstrigli vogle. Sodišče je pokazalo klerikalnemu županu, da tudi za klerikalce še velja zakon.

s Sijajen uspeh Slovenske Ljudske Stranke! S. L. S. zmore vse! Tako trdijo klerikalci, njeni pristaši. Najnovejši uspeh te vsegamogočne kranjske stranke je to, da je prešel blejski grad v last berolinske družbe, ki napravi na Bledu sanatorij. H gradu spada tudi mnogo zemljišča, večinoma stavbišča okrog blejskega jezera, in pravica, dovoljevati vožnjo s čolni po blejskem in bohinjskem jezeru. Najlepši kosček slovenske zemlje imajo torej v rokah nemški luteranci. Grad je bil ponujen deželni odboru. Ta seve nima denarja za take stvari, ki imajo že danes vrednost, lovi se raje za centralami, ki bodo 50 let pasivne. Razumen človek bi mislil, tistih 600.000 K deželni zbor že spravi skupaj za tako stvar, ki bi pri pametnem gospodarstvu lahko dosti nesla; če ne sam, pa v družbi s premožnimi domačini, kjer bi de-

želni odbor lahko imel odločilno besedo. S tem bi bil rešen slovenski značaj Bleda, in dobiček od krajevnih prednosti bi dobivala domača dežela, tako so pa pustili, da si ga bodo delili privandrani tujci. Živela vsega-mogočnost S. L. S.!

s Neprestana vojna nevarnost je lani zelo slabo vplivala na denarni trg in gospodarske razmere. Nemec je hotel pograbit Francoza, ta je pobral iz nemških blagajn mnogo sto milijonov svojega tam vloženega denarja. Nemški stric je prišel v škrilpce in Avstrijec, kot njegov bratranec, je to tudi bridko občutil. Te težave so imele svoj odmev po vsej državi. Zavodi, ki niso bili trdni, so propadli. Zato nas pa izredno veseli, da moremo poročati o slovenskem zavodu, ki ni te krize samo srečno preстал, temveč še celo lepo — napredoval. Dne 7. sušca je imela namreč Kmetška posojilnica ljubljanske okolice, r. z. z o. z., svoj 31. letni redni občni zbor, na katerem je bil predložen računski zaključek za leto 1911. Iz tega je razvidno, da je imel zavod čez 20 milijonov upravnega premoženja, za 94.000 kron več kot prejšnje leto. — Prometa je bilo čez 102 milijona kron, za dva milijona več kot leta 1910. — Hranilnih vlog ima Kmetška posojilnica za 20 milijonov kron, samega našega denarja. Čistega dobička je imela 103.000 kron. — Kmetška posojilnica je pač lep dokaz, da se da tudi na Slovenskem s pametnim gospodarstvom kaj doseči, in to celo v skrajno neugodnih splošnih denarnih razmerah. Proč torej s slovensko jokavostjo! Mesto vzdihovanja se rajše izobražujemo in vadimo vstrajnega dela, ker šele potem bomo tudi zmožni snovati in voditi gospodarska podjetja. Samo navdušenje ne zadostuje, znanja in dela je treba. Torej ne obupajmo, v Kmetški posojilnici imamo vzgled, da gre še pri nas resno gospodarsko delo dobro od rok. — Hoteti je treba!

s Opozarjamo vnovič slovenske gospodinje na Kolinsko kavno primes. Ta kavni pridatek je po svoji kakovosti najizbornejši in ima kava po njem izboren okus in prijeten vonj, tako da jo vsak najraje pije. Obenem je ta kavni pridatek tudi pristno domače blago, edino te vrste, kar zasluži posebnega vpoštevanja zdaj, ko se propagira geslo gospodarske osamosvojitve. Izborna in pristna domača Kolinsko kavna primes slovenskim gospodinjam kar najtopleje priporočamo!

o Ljubljanska okolica o

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Kako znamenito in vestno se je delila državna podpora v obliki otrobov med svinjerejce v šentvidski občini. Naša občina je dobila vagon (10.000 kg) otrobov. Vsak svinjerejec je imel po milosti in neskončni dobrotljivosti župana Klanfarja odkazano 100 kg otrobov za vsako plemensko svinjo. Po tej delitvi mora imeti naša občina 100 plemenskih svinj. Da pa v naši občini ni 100 ple-

menskih svinj, to pa ve vsak občan in zato bomo še na drugem mestu izpregovorili. Za danes povemo samo to, da je moral vsak svinjerejec - naprednjak prinesiti Klanfarju od dotičnega občinskega odbornika pismeno potrdilo, da ima res toliko in toliko plemenskih svinj. V vasi Dvor pa občinski odbornik Anton Mrhar, po domače »Dedenkar«, ne zna pisati, torej ne more narediti nikakega potrdila, zato pa g. Ivan Lampič, posestnik z Dvora še do danes ni dobil sebi nakazanih otrobov. Ne vemo, ali g. Lampič v prijetni nadi čaka, da se bo vulgo »Dedenkar« naučil pisati, ali pa misli, da se bodo šentvidski klerikalci vendar enkrat saj toliko spametovali, da bodo pri prihodnjih občinskih volitvah volili može, vsaj toliko zmogne, da bi se vsaj za silo znali podpisati in da bodo vedeli, od kod da so doma. Gospod Lampič, bodite prepričani, da ravno taki ljudje, ki ne znajo ne pisati, ne brati, so za Zabreta in Klanfarja in pa da ima le zdrav tilnik, da lahko kima.

Ij Št. Vid. Pri nas se gode čudne reči. Fajmošter Zabret preganja vsakega, kdor noče tako plesati, kakor on žvižga. Tako je pregnal šolskega vodjo Žerovnika, ki ga je vsa fara ljubila in spoštovala, pa je lansko leto spravil se nad učiteljico Sattler, ker se mu ni dosti globoko klanjala. No, učiteljica Kristina je bila bolj premetena, kakor gosp. Žerovnik. Na Ježico, kamor so jo poslali, ni šla, ampak začela je prav pogosto zahajati k Zabretu in tudi v cerkvi se pokaže, seveda kadar je tudi fajmošter Zabret notri. Taki so značaji! Nekdanja velika nasprotnica klerikalcev, je pozabila na vso svojo naprednost in plazi pred ljudmi, ki še imena klerikalcev ne zaslužijo.

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Ogenj. V ponedeljek popoldne je pogorela hiša Janeza Bezlaja vulgo Kanca iz Guncelj. Bil je zavarovan. Vzrok ognja je neznan. Nevarnost je bila velika, da ni cela vas pogorela, ki je po večini s slamo krita. Požarne brambe iz Guncelj, Vižmarjev in Št. Vida imajo zaslugo, da so ogenj omejile, obenem s stotinami drugega ljudstva. Posebno požrtvovalno in spretno pa je vodil gunceljsko gasilno društvo in ne samo vodil, tudi neumorno delal z brizgalno, gosp. Franc Štrukelj, posestnik iz Guncelj.

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Nad trideset gg. posestnikov in rodoljubov šentvidskih je kupilo posestvo po domače »Kremžarjevo« v Št. Vidu. Na tem posestvu se namerava postaviti zgradba »Narodni dom«. Plemenita misel, rešiti Št. Vid od prokletega strankarskega terorizma šentvidskega in Kraljičevega kozoleca, je dovedla te može do tega koraka. Bog jih živi in blagoslovi njih delo!

Ij Z Iga. Slovenska ljudska stranka sme biti ponosna na svojega zaupnika na Petrač, zastopnik vzajemne zavarovalnice, je bil nekaj časa občinski tajnik na Igu. Igu. Posestnik Franc Merkun, po domače Za zadnje občinske volitve si je pridobil za

stranko zaslug in upal je že na županski ali vsaj podžupanski stolec. Vsi odborniki so klerikalci, torej nič nasprotstva, to bo prav lahko, si je mislil Petrač, ali mož se je uštel. Niso ga izvolili, lastni pristaši ne marajo zanj, ker ga predobro poznajo. Maščevanje je pa sladko. Dne 25. marca je bila napovedana občinska seja in k tej seji je Petrač zbobnal več nasprotnih poslušalcev, ki so se pač smejali, ko je Petrač udrihal po občinskem gospodarstvu, kjer je pred 14. dnevi še sam sodeloval. Po seji je šel Petrač v gostilno in nasprotnikom s številskami pojasnjeval občinske račune. Ali je govoril resnico, ali ne, o tem nečemo razmotrivati, razkrinkaval je dela svoje lastne stranke in jo sramotil. Ali ni to res lep zaupnik klerikalcev, ki so lahko nanj ponosni, posebno Kmečka zveza, kjer igra tudi važno vlogo. Na Igu je Petrač splošno tako priljubljen, da mu gre vsakdo s pota, zdaj celo lastni pristaši. Naprednjaki pa tako ne občejejo z njim.

Ij Iz Zgornjega Kašlja pri D. M. v Polju. Tudi iz naše mirne vasi se moramo enkrat oglasiti. Gospod urednik, ne zamerite, ker vas nadlegujem s tem dopisom, toda tu nimamo nikakega miru od te klerikalne surovosti. Dne 22. t. m. šel je po poti očka Jurček in se ustavil pred hišo posestnika Jožefa Cimermana. Ko je zagledal pred hišo njegovo ženo in staro mater, obrnil se je proti njima, začel pljuvati in udrihati po njima, da so se mimo gredoči ljudje zgražali nad to klerikalno surovostjo. Saj pa to tudi ni čuda, saj je on najboljši pristaš S. L. S. Zavoljo tega smo ga pa že zadnjič opomnili v »Slovenskem Domu«. Njegovi sinovi so najboljši pristni čenki in njegove hčere najboljše marinarice. Gotovo je izobrazba iz farškega »terjatra« taka. Očka Jurček, sedaj vam svetujemo to, da poberete šila in kopita in da daste mir ljudem v naši mirni občini. Ako vam ne zadostuje to, se bomo pa videli pri zeleni mizi!

Ij Dol pri Ljubljani. Naš miroljubni »Domoljubov« dopisnik je zopet skrpucal nek dolgovezen članek, ki nima nobene vsebine in podlage. Veseli nas, da je še bolj osvetil klerikalno nemško zvezo v Dolu. Svetujemo, da naj se nikar ne zagovarja zaradi onih dveh glasovnic, stvar še ni zastarela, da ne začne preiskovati državno pravičnost. Pravi, da stari Pernat je cerkvi zaupal. A zadnja leta tudi ni več zaupal ne župniku niti komu drugemu. Mi še vsi dobro vemo, ko bi se on ne bil proti postavil, bila bi se cerkev v Beričevem po potresu poškodovana, morala podreti. On je sam na svojo odgovornost zidarje dobil ter pričel zidati brez župnikovega dovoljenja. Da so bili stari možje malo preveč boječi, je resnica. Še danes se slišijo kletve proti graščinski in farovski zvezi, ki imamo šolo tako, kot jetnišnico, in mogoče, da ne bo dolgo, ko bodo ljudje še bolj kleli, ko bodo morali še enkrat plačevati. Šolske oblasti hočejo novo šolo, se moramo že se-

daj trdno braniti, preti se nam že letos s komisijskim ogledom. Vaš ljubeznjivi Johan ni tako strahopeten, on dela tako, da ga ja ne bodo njegovi potomci kleli. Ni res, da bi bili Nemei kdaj z nami volili. Jungkuz je le prišel enkrat k volitvi starešinstva, ker je imel virilni glas; prosil ga nobeden ni in ga tudi potrebovali nismo, ker smo imeli že itak dosti glasov. Vi, tuji dopisnik, zakaj se boljše ne informirate, kako sta pred desetimi leti gosp. pokojni župnik in nemški baron skupaj agitirala in na dan volitve kar volilce na cesti vstavljala. Čudno, da taki ljudje pridejo v blamažo, ki so dovršili več šol in so si dobro ogledali in še prepisavali volilni imenik, pa niso videli napak. Če je bila ena mrtva oseba vpisana iz tuje občine, ni nič čudno, saj se še pri župnem uradu dobi, ko so bili mrtvi med živimi vpisani, kjer imajo dosti prostega časa za uradovanje. Kar se tiče zasluzka pri tovarni, ni nobena dobrota, saj se mora **krvavo zaslužiti**, zasluzka je pa pri nas povsod dovolj. Le eden ali dva imata korito pri tovarni, in ti se proti svojemu prepričanju za nje potegujejo. O ti vboga »Slovenska Straža« v Dolu, kje si? Ustanovljena je bila s takim krikom in sedaj je revica tako hitro na sušici umrla. Prislovica pravi, povej mi, kaj bereš, povem ti, kdo si. Mi pa pristavljamo: Če se z volkom pajdašiš, moraš z njim tuliti. Čudno, da bi imeli ravno mi monopol za babje čenče, ker ravno zadnji čas ferfotajo krog župnišča splošno znane opravljivke in največje intrigarice.

Ij Domoljub iz Dola piše tudi, če bi škarparji pri Pernatu manj pili, ne bi bilo tolike surovosti. Vprašamo torej, kdaj je bila v Beričevem kaka surovost? Ni bil naš namen, spravljati v svet, ker pa drezate, naj se izčisti tista megla, ker je »Domoljub« pisal o nji, da še nad Dolom leži. Na pustno nedeljo imelo je dolsko katoliško izobraževalno društvo občni zbor, bil je poleg tudi prebarvani kovač. Izobrazil se je kar naenkrat toliko, da je zunaj na cesti pozdravljal ženske »main komplement«, moške pa »serbus«. Govori tudi najraje neko svojo »nemščino«, katera še kočevski ni podobna. Ko pride drugič k taki slavnosti, gotovo ga vidimo v belih častniških rokavicah in s kovčgom pod pazduho. Potem jo krenejo vsi skupaj v gostilno k Zidarju, tam so prve govore držale ženske ter udrihale po preklicanih samostojnih kmetih. Ko so bili že precej navdušeni, začel se je prepir med njimi in nazadnje še pretep. Bilo je slišati daleč naokoli razne nečedne psovke. Dva bolj zmerna fanta iz njihovih vrst so tako pretepli, da sta bila vsa krvava, in jih na cesto vrgli, zato, ker sta se preje udeležila gasilske veselice. Rjovenje je bilo celo noč: auf, permej... je bilo njih geslo, in to je bilo že tudi prej nekaj večerov. Torej je imel »Domoljub« prav, da posledice ne bodo izostale.

Ij Iz Dolskega. Po dolgem, dolgem času se je vendar posrečilo dopisniku »Laži-

ljuba« zložiti oni prazni dopis. Koliko bi bilo boljše, da bi molčal in ne hodil z maslenimi glavami na solnce. Očitaš, da je imela kmečka stranka kar šest kandidatov, ki ne znajo brati, ne pisati. Ne vem, kje si jih vzel. Misliš gotovo na svoje kimavce. Ali hočete življenjepis vaših zaspanih »ferkeljčarjev«, ki bodo kimali pri sejah, kar jim bode nadebudni Rihtaršič predlagal? Policaj Francelj bo itak samo policaj — Rihtaršič pa za župana. Menda ja ne bode »Janežu Uka« iz Zagorice v bodoče kandidiral za državnega poslanca?? Živio! Kosku pa še oče svojega posestva ni zaupal, dal ga je hčeri. Rogač ima pa že ime »rogač«, da se ga še žene zbejijo, ima že ta peto. O Francelju pa vem, da obira v petkih na katoliški podlagi parkeljčke in ki s svojo drugo ženo ni prav lepo ravnal, ko je imel pa »muterle«, je pa obračal, a Bog mu je prekrižal račune. Ukač pa že ve, kje ga čevlji žuli — Janežov očka naj pa pometajo pred pragom, če ne vedo, pred katerim, naj pa vprašajo P. »komet« v Podgori. Komet prerokuje in bo še prerokoval... Nadalje praviš, da so »ti ljudje« že vajeni pisati dopise brez podpisa. No, kdaj si se pa ti podpisal v »Domoljubu«? Niti se ne upaš svojega dopisa oddati na domači pošti — neseš ga osebno v Ljubljano, ali ga pa daš v nabiralnik v Lazah, kakor si zadnjič to storil. Sem te že pogruntal! To si strahopetec! Lagal si, lažeš in lagal bodeš, dokler bodeta ti in »Laziljub« eksistirala.

Ij Dolsko pri Ljubljani. Čujmo, kako se nezmotljivi Francelj huduje nad dopisom »Slov. Doma«. Oh, Francelj, 35letna želja se ti je izpolnila — ne jezi se preveč, drugače bode »ljekarna« v Zagrebu pri tvojih »pulvercih« res obogatela. Ali so komati že zadost namočeni? Treba bo kmalu nasipati »vinsko« cesto. Kako si pa podpora delil? Eni pravijo, da se bo z ostalimi tropinami Francelj poredil, in kot župan lažje oženil. Prav, saj so še Mieke za Dunajem. Bodi le malo bolj ponižen, če ne izgubil boš »kredit« ne samo pri Anžičkovem Jožetu, tudi še pri Fečju Rezi. Daleč sem od tebe, zvem pa vse in to me veseli.

Tvoj »zvesti« prijatelj.

I Ukraden konj. Posestnik Fran Kremžar z Brezovice se je peljal v sredo s svojim vozom v Ljubljano po živinozdravnika. Na poti ga je prosil mlad, čedno oblečen, približno 22 let star fant, če sme prisesti. Kremžar je potniku rade volje dovolil in peljala sta se skupaj v Ljubljano. Pred Stupico v Ljubljani je Kremžar izstopil in prosil svojega novega tovariša, da naj zapelje voz k »Figovcu«, Kremžar pa je šel v Stupicovo trgovino. Ko je Kremžar opravil svoj posel v trgovini, je šel k Figovcu, toda tam ni našel ne voza, niti ne svoje kobilice. Neznani poštenjakovič je porabil dobro priliko in se odpeljal bogve kam. Bržkotne je koleselj in kobilica že prodal. Kobilica je bila bolj majhna in rdečkasta, koleselj je bil črn s peresi. Na vozu sta bili tudi dve odeji,

rdeče - belo križasti. Pred nakupom se v lastnem interesu vsak svari.

Belokranjske novice

bk Župana v Gribljah, Miko Željko, je doletela posebna čast. »Slovenec« poroča, da ga je izvrševalni odbor S. L. S. izključil iz klerikalne stranke. Izvrševalni odbor tega ni mogel storiti, ker je vrli župan Željko že davno sam izstopil iz S. L. S. Željko naj je pa že samo to posebna čast, da ga je izvrševalni odbor S. L. S. izkušal izključiti. Blamirani so edinole klerikalci, ki se kar penijo od jeze, ker so v Gribljah dobili le par glasov. Župan Miko Željko pa je postal eden prvoboriteljev za kmetško samostojnost in neodvisnost. Sprevidel je baš kot zaupnik S. L. S. vso laž in sleparstvo, ki je uganjajo klerikalci nad našim kmetom. On ima v sebi tudi toliko energije in poštenja, da svoja dejanja uravnava po svojem prepričanju. **Vsa čast mu!** — Klerikalci naj so le prepričani, da Željko ni zadnji župan, ki je obrnil klerikalcem hrbet. Kmetje so pa na župana Željka iz Gribelj tembolj ponosni, ker bo njegovo ime bleščalo med prvimi vzor-možmi, ki so se borili za samostojnost našega kmeta.

bk Iz Dragatuša nam poročajo kaj lepe stvari o počenjanju tankajšnjih klerikalcev. Na dan deželnozborske volitve je neki Peter Kump, ki je baje določen za bodočega župana, ob 1. uri ponoči na cesti napadel naprednjaka Jožefa Slobodnika. Kumpov tast je šel na Slobodnika s planko v roki ter kričal: »Bomo liberalu posvetili s planko po glavi!« Slobodnik se je mogel rešiti samo z begom. Stvar je prijavljena orožnikom. — Na praznik sv. Jožefa so zvečer peli fantje na vasi. Ker se slišali tudi klici: »Živio Mazelle« je pridrl mežnar z nabito puško ter ustrelil med fante, ki mu niso storili nič žalega. K sreči ni nikogar zadel. Fantje so se mirno oddaljili in prijavili dogodek oblasti. Brez dvoma bo afera končana pred sodiščem.

bk Kako dober prijatelj je Lončarič Belokranjecem. Lončarič je mnogo agitiral pred volitvami in se delal Belokranjecem prijatelja. No, kak prijatelj je belokranjskim obrtnikom, se vidi iz tega, da je takoj kupil v Črnomlju Kožarjevo hišo z mesarijo in gostilno za 57.000 K. Belokranjski gostilničar in mesar sta velika siromaka. Vina se stoji malo, saj ga ima večinoma vsak doma. Meso pa tudi ne gre, ker ni ljudi, ki bi imeli denar za meso. Še bog, da je za kruh in sol. Na teden pobiže po eno mršavo bušo, to je vse. Zdaj pride z zgradbo železnice denar v deželo, zdaj pridejo delavci, ki bi dali kaj zaslužiti, zdaj pa ves ta zaslužek odje Lončarič domačim obrtnikom. Jasno je namreč, da bodo morali vsi Lončaričevi delavci jemati meso in vino le pri Lončariču in nikjer drugje.

bk Pozor gostilničarji! Podjetnik Lončarič in Puntigam-Petrič nameravata v

krajih, kjer se bo gradila belokranjska železnica, napraviti barake, v katerih bi opravljala gostilničarsko obrt. »Zveza kranjskih gostilničarskih zadrug« je v svoji seji sklenila oster protest pri vladi proti nameravanemu atentatu na gostilničarske interese s strani nepoklicancev in neupravičencev Lončariča in Petriča. Gostilničarji, poskrbite si pravočasno dovoljenja za obrtovanje v krajih, kjer se bo gradila železnica.

bk Belokranjska železnica in gostilničarstvo. »Gostilničarski Vestnik« piše: Nedvomno je, da ta ali ona gostilna v Beli Krajini danes skoraj nič ne nese, predvsem zaradi tega, ker leži oddaljena v kaki zapuščenih vasi in zato nima veliko obiskovalcev. Takim gostilničarjem bi se obratovanje ob nameravani železniški progi gotovo veliko bolj obneslo. Gotovo je le v njihovem interesu, ako se zainteresirajo za to, da izvršujejo v kaki baraki ob novi progi začasno svojo gostilniško obrt. V to svrhu naj zaprosijo za dovoljenje (licenco), da smejo za čas gradnje železnice izvrševati izven sedanjega gostilniškega prostora začasno svojo obrt. Tako dovoljenje okrajno glavarstvo navadno hitro izda. Zato opozarjamo dotične gostilničarje, naj čim preje zaprosijo za tozadevno dovoljenje, da jih ne bodo, kar se le prerado pri naz zgodi, prehiteli tujci. V tozadevni prošnji naj omenijo, da žele začasno opustiti izvrševanje gostilniške obrti v svojem dosedanjem prostoru ter isto izvrševati v kakem prostoru ob novi progi.

bk Klerikalci in obrtniki v Beli Krajini. Podjetnik Lončarič, klerikalni agitator pri zadnjih deželnozborskih volitvah v Beli Krajini, in Puntigamski Petrič sta stopila v kompanijo. Sedaj, ko sprejema Lončarič akordante, sploh ne sprejme drugače nobenega v delo, kakor da se mora dotičnik zavezati, da bo vse življenske potrebščine in puntigamsko pivo ter vino, katero si bosta nabavila Lončarič in Petrič, od tel dveh kupoval. Postavila sta baje 6 do 8 barak na Lončariču podeljenih treh lozih, in Petrič je že poslal konje v Črnomelj, da bodo razvažali po progi. Kaj pa k temu porečejo domači trgovci in gostilničarji, ali bodo to Lončaričevo in Petričevo postopanje mirno gledali? Saj se vendar železnica gradi, da bi domači obrtniki kaj zaslužili. Na kak način pa sta ta dva klerikalna petelina dobila dovoljenje na toliko krajih vršiti trgovsko in gostilničarsko obrt? Saj bi vendar moralo slavno c. kr. okrajno glavarstvo v prvi vrsti gledati na domače obrtnike! Puntigamski - Petrič je še celo svojega brata v Črnomelj pripeljal, da bo ta mesarsko obrt opravljal. To so pa že v nebovpijoče razmere in Belokranjci bodo napeli vse strune, da jim ne bosta Lončarič in Petrič ta mali košček kruha odjedla iz ust. Komaj smo pričakovali, da bi v našem zapuščenem delu Kranjske tudi mi prišli do pičlega zaslužka, in še to nam

hočejo klerikalni agitatorji požreti. Rado vedni smo, ako bi se to godilo v Vinici, ali bi gosp. Šterk bil s tem zadovoljen? Goto vo bi potem več ne agitiral za Dermastijo — ali Dremacijo, kakor ga že naši ljudje nazivljajo. Pogum in storimo potrebne korake, da preprečimo te Lončarič - Petričeve nakane!

o Dolenjske novice o

d Ponikve pri Dobropolju. V »Slovenskem Domu« dne 9. marca sem objavil članek »Iz velikolaške okolice.« Kmalu na to se je zaletel nad mene v »Domoljubu« neki klerikalni dopisun, češ, da lažem. Na to odgovarjam samo toliko, da je omenjeni članek popolnoma resničen, samo toliko sem se pozneje prepričal, da omenjena dekleta res niso bila iz Ponikve, ampak iz neke druge sosednje vasi. Toliko v pojasnilo, ker nočem, da bi se komu godila krivica. Klerikalni dopisun se sicer jezi, pa se bode že potolažil. Naj le one punce nauči lepšega obnašanja v cerkvi. — **Dopisnik.**

d Iz Velikih Lašč. Pred kratkim je tukajšnja čukarija priredila igro »Rokovnjači«. Kakor je pri takih ljudeh že navada, se vselej po igri pije. Tudi za ta dan ni smelo biti brez tega, kajti komaj so čakali, da je odšlo iz dvorane tistih par gledalcev, že se je pričel ples, kateri je trajal pozno v noč. osebo dobre volje je bil neki oberčuk, kateri se je zabaval do 11. zvečer z igralkami. Ali velja škofova prepoved plesa samo za — »liberalce«?

d Iz Tržišča. Na dopis iz Mirne doline v 10. številki »Domoljuba« le toliko odgovarjam: 1. da vsi vedo, da je to res, da se prižnica za vse druge namene rabi, samo za Jezusov nauk ne; 2. da ste se gospod dopisnik v 18. pogl. sv. Matevža zmotili za dve številki, ker to je v 17. vrsti, ne pa v 15., kakor stoji v »Domoljubu«; 3. kot dolgi študent in žalosten gspud imate tudi čas po bukvah gledati številke »evangelistov«; 4. Vi ne trdite, da ste Pijančan, jaz tudi ne, — trdim pa, da ste Vi pijanka — lahko pa tudi še pumpa. — Vrlemu naprednjaku gospodu Pavlinu in njegovi gostilni v Trebnjem vsa čast, vandrovci pa gredo lahko mimo. Na svidenje!

d Šent Janž. V zadnjih številkah »Domoljuba« se zaletuje v mojo malenkost neko dopisunče, katero me imenuje Anže in Hanzi in ne vem kaj še vse. Vredno se mi ne zdi, da bi za svojo osebo na njegove laži in obrekljivosti odgovarjal. Pač pa rečem samo: Dopisunče, dokaži svojo podlo laž, kakor tudi laž, kdaj je neki Sokol udaril nekega šentjanskega Orla s planiko po glavi, v kateri so bili baje zabiti žebli, in povej, katerega je udaril Repovžev konj tako, da je bilo smrtno nevarno. Dokler tega ne storiš, ti rečem navadni lažnjivec, obrekljivec in hinavec. In vi, gosp. župnik Bajec, ki vodite in poučujete svoje klerikalne ljudi, tudi vaša sveta dolžnost bi bila, da opozorite »Domoljubovega« do-

pisnika, da poroča le resnico, drugače bi bil primoran tudi vas imenovati enakega onemu. Povem vam pa tudi, da bodo morali še drugi faktorji spregovoriti, ako ne bodo imeli moji delavci in žival pred vašimi Orli varnost, kar se je zgodilo že dvakrat in sicer: prvič, ko je neki vaš katoliško izobražen fant na javni cesti zagnal pred moje konje »fusal«, da so se konji plašili, in drugič, ko je zagnal v mojega mimoidočega psa kamen, zakar imam priče. Pozivam vas, da jih tudi v tem oziru boljše izobrazite, drugače jih bodem jaz skušal izobraziti na pristojnem mestu.

Ivo Majcen.

d Št. Lovrenc. Dolgo smo pustili našega župnika Oblaka pri miru. Danes pa omenimo zopet čin, kako skrbi res očetovsko on za farane, posebno take ženskega spola, pri katerih čuti kaj več svetlih kronic. Skozi in skozi trgovec s posebnim talentom, izpelje res vse, česar se loti. V Marijini družbi je bilo deklet, ki je imelo tudi nekaj kronc. Začelo je bolehati in naš gospod so jo spoznali za hirajočo na sušici. Nagovoril jo je, da je naložila vse premoženje v »Čebelico«, knjižice pa je imel Oblak. Med boleznijo pa je izročil knjižico bolnici, in iz »Čebelice« so lezle kronce. Ko je pa po smrti bolne vprašal neki sorodnik, kje je denar, se župnik odreže: reva je v boleznijo vse porabila, ostalo je le 560 K, te pa je rajne radovoljno darovala cerkvi, tega pa ključarjem ni treba vedeti, ker ima tako on, župnik, vse na papirju napisano. Ta slučaj nas uči, kako skrbne naši prečastiti za ljudstvo. Bratje so s trdimi žulji služili tudi za doto umrle. Naravno bi bilo, da tudi dedujejo za njo. Ali polni ljubezni do bližnjega, naši duhovni toliko časa hodijo nad umirajoče, da iztrgajo iz njih zadnji vinar. Tako, da postanejo verske stvari nazadnje vendarle samo podlaga za obrt in kupčijo.

d Iz Velike Doline pri Jesenicah. »Obljuba dolg dela,« tega pregovora se je gotovo zmislil »Domov« dopisnik, ko je spolnil obljubo v zadnji številki vašega lista s tem, da je prinesel precej dolg dopis o župniku Gnjezdi. Prav si pa ne morem misliti o »farmanih treh«, da so vendar tako prizanesljivi. Dolgo, že dolgo pričakujemo naročniki, da se da na dan in da enkrat vendar mora svet zvedeti tudi o tem božjem namestniku, kakšen dušni pastir da je. Mnogokrat so padale psovke raz prižnice na nas: tatovi, šeme in drugi priimki so župniku sladke besede. Da nismo vsi tatovi, je župniku Gnjezdi pokazal Blaž, ki ga je tožil, da je bil obsojen. Pred dobrimi 14 dnevi se je delila med farmane koruza in otrobi. Ker je Bog sebi najprej brado ustvaril, se je gotovo tudi pri »naših bogovih« tako zgodilo. Ko je mnogo naročnikov ostalo brez naročene koruze in otrobov, si je slavni »komite« izmislil, da preslepi ljudi, da je ukradenih 7 do 10 vreč otrobov. Ljudje so pa videli, da so v županovem podu vreče, in pripovedovali dru-

gim. Ko bi se bila zgodila res tatvina, bili bi morali orožniki gotovo preiskati hiše osumljenih; ni se pa zgodilo prav nič naprej, da bi se bile našle »pokradene« vreče. Pozivljamo orožništvo, naj konstatira, kam so torej zginili otrobi, ki so bili »ukradeni«. To vedo najbolje oni, ki so delili; pa tudi mi nismo tako bedasti, da bi si ne mislili, komu so se razdali. Razumete!! Naj navedem samo nekaj, da se spozna resnica! Med potjo srečam osebo in vprašam jo: »Kam pa greste?« »Na Jesenice grem k županu; danes bodo župnik delili naročene mekine, pa grem, da dobim tudi jaz,« bil je odgovor. Zraven idočega šolskega otroka pa vprašam: »Pa vi, ali ste dobili kaj mekin?« — »Župan so rekli, da nam bojo že prišparali,« reče otrok. Vidite torej, dragi farmani in bralci, da so potem pridelki lahko zginili, ko se je delilo tudi tajno. Koliko krega, prepira in kletvine je padlo isti dan na županovem dvorišču in med potjo, ko so mnogi prazni šli domov! Kdo je vsega tega kriv? Župnik in njegovi družabniki, ki so postopali tako pristransko. Župnik Gnjezda je mislil, da se bo ljudem prikupil s svojo naročitvijo, kakor prej. — Neko nedeljo naznani župnik v cerkvi, da ne bode birme majnika, ampak oktobra. Izgovarjal se je, da imajo jeseni ljudje vsega dosti doma, medtem ko majnika ne bi imeli. Zvohali smo pa takoj, kaj je pravzaprav vzrok, da je birma odložena. Otroke pošiljamo v šolo, da se tam nauče tudi krščanskega nauka; ali uboga deca! Namesto da bi se izpolnjevale ure krščanskega nauka, izpusti učiteljstvo deco domov, ker župnik pride malokdaj v šolo! Ko je čas dajati rede iz verouka, pa napiše kakor se mu zdi; ako je otrok njegovega privrženca, dobi dober red, ako ne, padajo trojke, šterice in če treba tudi petice, ne da bi bil otrok vprašan enkrat v celem četrtletju. Imamo na razpolago dokaze, kjer so otroci dobili same trojke, ko znajo skoro dobesedno, kar so imeli nalogo se naučiti. — Kaj pa dela župnik, da ne hodi redno k svojim uram v šolo? bo mogoče kdo vprašal. Vedno hodi okoli, kakor »deseti brat«, ki nima nikjer obstanka. Najrajše gre pa »v vas«. Ampak, gosp. župnik, najpred je dolžnost, potem šele zabava. Razumeli?

Četrty farman.

o Gorenjske novice o

d Iz Škofje Loke. Kako se ravna pri nas z delavci? V Škofji Loki imamo dva mlina, prvi je last Fr. Kalana, drugi pa I. Koširja. Ta dva imata vposlenih več večinoma mladih delavcev (mlinarjev), starih od 16 let naprej, kateri morajo poleg zelo majhne plače — zaslužijo namreč poleg hrane, ki pa gotovo ni najboljša, od 15 do 30 kron mesečno — delati noč in dan. Delajo namreč tako - le: 24 ur se dela, 6 ur pa je za počitek in zopet 24 ur dela itd. Ker smo radovedni, če so primorani mlinski delavci tako dolgo delati, se obra-

čamo do poklicane oblasti, da ona poduči te delavske izkoriščevalce, da so delavci tudi ljudje, ne pa živina. Gospod obrtni nadzornik bi si tudi enkrat smel priti ogledat te razmere. Če te vrstice ne bodo pomagale, znamo več povedati.

g S Krtine pri Domžalah nam poročajo: Pretečeno soboto je umrl po kratkem a mučnem bolehanju gosp. **Fran Prenar** v 46. letu svoje starosti. Kako priljubljen je bil pokojnik, je pokazal pogreb, kateri se je vršil pretečeni torek dopoldne. Poleg korporativnega občinskega odbora, se je udeležila cela domača soseska, spremili so pa pokojnika tudi prijatelji in znanci iz bližnjih in daljnih krajev. In zakaj tak pogreb? Pokojni Prenar je bil duša krtinske občine. Zastopal je častno mesto predsednika krajnega šolskega sveta, a predsedoval je tudi stavbnemu odseku pri zgradbi šolskega poslopja. Razume se samo ob sebi, da je bil večletni občinski odbornik in se je kot tak neumorno trudil, da je dobila krtinska občina lastno šolo in se ni potreba sedaj otrokom mučiti in tako daleč v šolo zahajati. Kot zvest pristaš narodno - napredne stranke je bil odkritega, a mirnega značaja. Pokojnega Prenarja zasluga je, da se je ravno »Slovenski Dom« tako lepo razširil v naši občini. Neizprosna smrt je vzela iz naše srede enega najboljših mož in to v cvetju moške dobe. Dragi France! Hvaležni smo ti, da si tako skrbel za blagor krtinske občine. Ob še skoro odprtem grobu ti kličemo: Počivaj sladko v domači grudi, plemenita slovenska duša!

Podšumberški.

g Iz Črnega grabna. Okrajni sodnik g. dr. **A. Furlan** je bil imenovan za sodnega svetnika in na svojo prošnjo premeščen v Novo mesto. V brdskem okraju je bil zelo priljubljen vsled svoje prijaznosti nasproti ljudstvu. Na njegovo mesto je imenovan iz Ljubljane gosp. **M. Modic**. Tudi davkarija ima novega davkarja gospoda **Alojzija Strmoleta**. — **V občini Lukovica** je bil izvoljen za župana gospod **Anton Kersnik**, graščak na Brdu. — **Na Krtini** je umrl v najlepši moški dobi posestnik **J. Prenar**, predsednik krajnega šolskega sveta. Bil je značajan, napreden kmet. Počivaj v miru! — **V Kompolju** je umrl znani **J. Lavrič**, po domače **ta stari Miknovec**. Pred dobrim mesecem pa mu je umrla žena. N. v m. p.! — V ponedeljek, dne 1. aprila bo deželni odbor razdeljeval podpore posestnikom, ki rede lepa teleta. Bomo videli, kdo bo deležen teh podpor. — **V krašnji občini** razsajajo med otroci ošpice. Skoro pri vsaki hiši je kakšen bolnik. — Vsled **lepega vremena** zadnjih dni, hite ljudje delati po polju in vrteh. — Dne 26. marca je bil v Lukovci dobro obiskan semenj. Sadnega drevja se je tudi mnogo prodalo. Reči pa moramo, da prav lepega drevja ni bilo. Kmetje bi imeli biti bolj izbireni pri nakupu in zahtevati tudi imena sadnih vrst, ker vsaka vrsta sadja ni primerna za vsako lego. Zato pa lahko

rečemo, da bode od vsakega kupljenega sadja morda ostalo komaj 20%, vse drugo se bo posušilo in ostalo zanikerno v rasti in rodovitvi. Tudi na ceno ni toliko gledati, ker drevesce za 40 vin. ni kaj posebno vredno. »Domoljub« ne prinaša iz naše doline nobenih novic, pač pa blagovški župnik **Hartman** pridno vanj — samo resnico seveda — piše. Za danes mu ne bomo odgovarjali, ampak za piruhe bomo našim bralcem pokazali pravo sliko duhovnika, ki ima dolžnost, ljudem dajati lepe vzglede v besedi in življenju, a ga vsakdo lahko vidi, da ne piše resnice, ne govori resnice. Ker se dobi še vedno dosti takih lahkovernih ljudi, da vsakemu duhovniku vse verjamejo, zato je naša dolžnost, pokazati v pravi luči resnice take duhovnike, ki širijo laž med ljudmi in po »Domoljubu«. Zato so taki črni ptiči tudi hudi na kmečki list »Slovenski Dom«, ker ta neustrašeno odkriva vso gnulobo.

g Iz Cerkelj na Gorenjskem. Ko sem stopil zadnjič v gostilno k Jančetu v Cerkljah, ki je zelo učen mož, dokler ust ne odpre, sem našel notri nekega mladega kaplana. Dobrovoljno me pokliče pit — pijan ni bil, samo malo preveč ga je imel pod kapo — ter me povabi, naj prisedem. Prisedem in pokličem štefan. »Na zdravje vseh, ki ga fest žehtaja in sa naše stranke,« je napil kaplan in trčila sva na zdravje vseh maziljenih in nemaziljenih klerikalnih pijancev, opravičencev, postopačev in žganjarjev. »Smrt vsem Slovenskim Domarjem,« je zagodrnjal Janče ter zvrnil ponujeni mu kozarček. »Nak, tisto pa ne,« ga vstavi kaplan. »Če bi naprednjakov ne bilo, ki pišejo v »Slovenski Dom«, kdaj bi pa vedel, da smo mi sploh na svetu? Še večje ničle bi bili, kot smo tako — po naprednih časopisih se pa vsaj zve, da so tudi taki brenceljni na svetu, ki še pozimi radi s svojimi bodalci pod tujo kožo lezejo, pa take sorte, da najraje ponoči okrog brenče. In pa da na Gorenjskem še pozimi lahko Hrvati svojo svinjad ponujajo, če je prav hrvaška meja drugače zaprta — zato ti bistroumni Janče, ti vodja in komandant vseh gostilničarjev, ti posestnik brezštevilnih parcel in nedosegljivi računar, zapomni si: naprednjaki so nam potrebni!« In bistroumni Janče, večni z enim glasom voljeni, pa nikoli izvoljeni kandidat gostilniške zadrage, je vzel poduk ponižno na znanje s tem, da je jel žvečiti muštace, jaz pa vržem vmes: »Zakaj pa potem tako napredno časopisje prepovedujete?« »Prijatelj,« se namuza kaplan, »ali bi ti priporočal tisto za brat, ki kaj resničnega, pa neprijetnega čez te pove? Vidiš, in taki tepci tudi mi črnosuknjari nismo!« »Pa še greh je,« pristavi Janče zmagonosno. »Ej, Janče, Janče, ti si dvakrat Janez!« se zakrohota kaplan. »Res si zadnjič nekaj podobnega od misijonarjev slišal, ampak to smo jim mi naročili in jih plačali za to, toda saj smo možje: to je le še za stare prismuknjene tercijalke, pa še

te nam kmalu ne bodo več verjele! Vse skupaj je čisto navaden kšeft, ker »Katoliška tiskarna« je zadolžena, napredna ima pa tisočake in mi duhovniki imamo zapovedano agitirati za katoliško!« »Zato je pa župnika še tisti dan Bog z ognjem kaznoval, ker ste nas farbali,« zagodrnja Janče. »Ne, to ni bila kazen,« pravi kaplan, »ampak samo volja božja, da so se ravno takrat saje vnele, ko smo bili pri pojedini z misijonarji najboljšje volje!« V tem se vrata na široko odpro in notri jo primah nova družba, njej na čelu strah vseh prašičev daleč naokoli, katoliški mesar **Oblačilček**, s pretrgano vrvjo v rokah, za njim večni ponujalec različnih semen, **Rženov Miha**, potem posestnik štirih mlinskih koles, **Poreznov**, in kot zadnji mlad kaplan z bikovko v rokah. »Hudič, izmuznil se nam je,« je zavpil razkačen **Oblačilček**, in vrže vrv za vrata. »Kdo?« povpraša moj sopivec kaplan. »Hudiča, to bi pa ja moral vedeti: dopisnika »Slovenskega Doma« smo obešali; tvoj kamerad je bil za krvnika, pa se nam je ta hudič izmuznil, čeprav je že bingljaj. « »Kdo je bingljaj? Pšaški dohtar?« vpraša kaplan. »E, kaj še,« se zadere **Gvantec**, »boš prej ti bingljaj kot pa pšaški dohtar! Ampak Janče, mama, pijače gor! Veš, katerega smo mislili? Babiča iz **Brnikov**, pa smo se vrezali! Ampak, če so sami hudiči, mene ne bodo po cajtengah vlačili, magari če celo faro obesimo, ali pa vse skupaj pustim — saj imam samo sitnosti in stroške!« Ne bodi hud,« ga tolaži kaplan, »saj nas tudi dajo. In vse bere »Slovenski Dom« ter se nam potihem posmehujejo — toda počakajo naj, se jim že osvetimo v prečistem našem »Blatoljubu«. Nas pa nikar ne zapuščaj, pomisli, saj smo sami učeni možje skupaj, kot mladi **Kaje** iz Česnjevka ali **Jeras** iz Šmartna. Pisati in brati sicer nobeden ne zna, ampak učena sta vseeno oba. Ali pa naš Janče tukaj! Pa značajni so naši možje, pomisli samo na socialnega demokrata **Repnika**. In pa pošteni kot **Jon** in njegov sin izpod Šenturške gore. In vsi imamo skupno zelo prijetno lastnost: da vsi radi bogu duše delamo! Na zdravje torej prijatelj **Oblačilček**, na zdravje vseh takih naših poštenjakov in značajev, naj še dolgo žive in naj jih bog pogmera!

Pa ne pšaški dohtar.

o Notranjske novice o

n Postojna. V soboto, dne 16. marca se je vršil v gostilniških prostorih br. **Barage** občni zbor društva »**Sokolski dom**« v **Postojni**. Dasi je bila udeležba povoljna, vendar bi bila lahko boljša. So pač še nekateri, ki mislijo, da so izvršili svojo dolžnost napram društvu, če so plačali svoj mesečni prispevek. Iz tajniškega poročila je posneti, da se je odbor resno pečal s tem, kako hitro priti do cilja, to je zgraditi »**Sokolski dom**«. Stavba je mišljena tako, da bi našla v njem tudi vsa druga narodna

društva svoje zavetišče. Ker pa ni toliko sredstev, da bi se lahko zidala cela stavba, in ker se z gradbo ne more več odlašati, posebno sedaj ne, ko je telovadno društvo »Sokol« po oni zloglasni prepovedi e. kr. deželnega šolskega sveta, brez telovadnice, se bo najbrže zidalo za sedaj samo telovadnico. Iz blagajniškega poročila je posneti: Društvena imovina znaša 7744 K 49 vin. Imovina se je od lanskega leta pomnožila za 1669 K 40 vin. V novi odbor so bili izvoljeni z vzklikom: Jos. Lavrenčič, predsednik; Arko Fr., Dekleva Teodor, dr. Jane Igo, Kutin Fran, Lavrenčič Stanko, Zaletel Vinko, odborniki.

n **Iz Postojne.** Za »Sokolski dom« v Postojni so darovali: Nabiralnik »Zlate Prage« 24 K 41 v; br. Miro Pikel je izročil preostanek dohodkov plesnih vaj 7 K 50 v; br. Rado Zver je nabral na občnem zboru društva »Sokolski dom« 20 K; ga. županja Marija Pikel je nabrala v domačem »štibelcu« 14 K — pri godovanju Pepeta Kraigherja; br. Jos. Rusjan 80 v preplačilo »Sokola«. — Živeli nabiralec in darovalci! Iskrena hvala! Na zdar! — **Društveno premoženje** znaša koncem leta 1911 7744 kron 69 v, kar bo znabiti zanimalo cenjene člane. Ker je ta vsota še majhna ter treba za zgradbo telovadnice še najmanj 12.000 kron, prosimo brate Sokole in članice »Sokola«, da se ob vsaki priliki spominjajo »Sokolskega doma«, ki ga toliko nujno potrebujemo ter je od njega bodočnost »Sokola« odvisna. Pridno tedaj na delo, da bo omogočena v jeseni telovadba že v novi telovadnici! Na zdar! — **Praznik sv. Jožefa** se je v Postojni praznoval kakor običajno dosedaj. Videlo se je, da nima ljudstvo za mar papeževih in škofovih odredb. — **Avtomobilna vožnja**, ki bo vezala Gorico - Vipavo - Postojno, prične svoje delovanje, kakor se čuje, že z majnikom. S tem se bo promet zdatno povzdignil po omenjenih krajih.

n **Za »Sokolski dom« v Postojni** so nadalje darovali: ga. Ivanka Jurca, nabrala v hotelu »Jama« 6 K 31 v, ki so jih darovali nezadovoljneži radi odprave praznikov na dan odhodnice sv. Jožefa in njegovega premeščenja na Štajersko; nabiralniki: »Zlata Praga« 35 K 40 v, gostilna »Arko« 21 K 50 v, hotel »Jama« 8 K 40 v, g. Fran Sever, št. Peter, daroval 2 K, mesto vstopnine k maskaradi. Vsem srčna hvala! Živeli! Na zdar! Spominjajte se čisto »Sokolskega doma« v Postojni.

n **Postojnsko olepševalno društvo** je jako lepo uredilo pota na Soviču, kar je vse hvale vredno. Saj pa je bil dosedaj tako lep razgled raz Sovič jako težko dostopen tujcem, ker so se bali, po skrajno zanemarjenih potih hoditi, da si ne zlomi kdo kakega uda! Tudi pot ob meščanski šoli in okrajnem glavarstvu je dalo društvo zasaditi z lepimi akacijami, tako, da bo v nekaj letih do hotela »Ribnik« prav lep nov drevored. Priporočamo temu društvu, ki je jelo s tako vnemo delovati, (po dol-

gem spanju) da tudi druga sprehajališna pota nekoliko uredi, kar je vsekako nujno potrebno, ako se hoče tujce in letoviščarje v naš kraj zopet privabiti. Novemu odboru olepševalnega društva vsa čast in priznanje, le tako naprej, da se dvigne Postojna iz razvalin. Postojnčanom pa priporočamo, da pridno podpirajo to, za Postojno velepomembno društvo.

n **Iz Otrožnega Brda.** Naš gospod Bojone, veliki abstinenc in še večji uničevalc alkohola, vodi nekaj časa sem čudno politiko, tako, da ni ne liberalna in ne klerikalna. Kaj bi rekel njegov prednik Juvenec, če bi vedel da se Bojane brati in prijazni in še celo »Domoljuba« pošilja ravno tistim možem, kateri so njega svoj čas v roke vzeli. Nadalje je pa tudi čuden pastir svojih ovac. Nekoliko je ta modra buča posnel po sv. evangeliju, ki pravi, da dobri pastir pusti 99 ovac se mirno pasti in gre iskat ta stotero. On je tudi skoraj tako naredil, samo da jih ni pustil mirno se pasti, ampak jih je popolnoma zapustil in je šel iskat eno prav poredno in že dolgo izgubljeno ovčico. Ta ovčica je pa tudi pametna živalca. Mislila si je, če bi jaz šel v Bojančevo čredo, ne bi bilo nič napačno. Gosp. Bojane imajo pri deželnem odboru veliko in veljavno besedo, in če jaz postanem krotka ovčica, mi bodo gospod Bojane že kakšen nameček naklonili. Sedaj bodo gosp. minister Lampe in drugi taki možje bike delili, ko bi tudi jaz bil enega deležen? Bodo gosp. Bojane kakšno prav žmahtno rekli, pa bode bikee lepo domov primukal in še čisto zastoj. Rečeno, storjeno! Če bo iz te moke kaj kruha ali ne, ne vem. Vam bom že pozneje kaj poročal, kakšen uspeh bodo imeli ti kameleoni. Vas pozdravim vse bralce »Slovenskega Doma« in prihodnjič še kaj!

Vaš Teremtete.

Gospodarstvo.

Železnica Polzela-Kamnik-Kranj-Žiri.

(Govor poslanca P i r c a v seji deželnega zbora dne 22. februarja 1911.)

Visoka zbornica! Gospod baron Apfaltrern je zadevo, ki je v razpravi, tako temeljito in vsestransko pojasnil, da je težko še kaj bistvenega navesti v prilog njegovemu predlogu glede železnice **Polzela-Kamnik**, odnosno tretje železnične zveze s Trstom. Dovoljeno naj mi bo, da se na kratko dotaknem tega vprašanja, v kolikor pridejo v poštev lokalni oziri.

Kadar se gre pri nas za zgradbo kake nove železnice, takrat se pred vsem vpoštevajo vojaški interesi in v drugi vrsti splošno — prometni interesi. Gleda se vedno in povsod na to, da se zvežejo velika prometna središča. Odločilni faktorji se pa ob takih prilikah navadno ozirajo premalo na krajevne razmere onega ozemlja, po

katerem naj steče železnica. In ravno to bagateliziranje lokalnih interesov je večkrat vzrok, da novozgrajene železnice ne uspevajo tako, kakor je bilo pričakovati.

Najboljši dokaz, kako lokalni promet pospešuje restabiliteto železnične proge, imamo v naši kronovini. V mislih imam gorenjsko železnico. Ko se je dogradila bohinjska proga, se je splošno mislilo, da bo več ali manj zamorila Rudolfovo železnico. Toda ta bojazen je bila neopravičena. Res je bohinjska železnica odvzela gorenjski večji del transitnega prometa, toda lokalni promet na tej progi raste od dne do dne, lokalni promet vzdržuje Rudolfovo železnico, še več, vsled ogromnega lokalnega prometa je proga Ljubljana-Triž menda še vedno ena tistih maloštevilnih državnih železnic, ki donaja železnični upravi lepe dobičke. Življenska sila gorenjske železnice temelji na ugodnih krajevnih razmerah, zato pa navzlic bohinjski železnici čimdalje lepše uspeva.

Ta dejstvo naj bi vpoštevali odločilni krogi takrat, ko se bo definitivno določala trasa za tretjo zvezo s Trstom. Z zgradbo proge Polzela-Kamnik bi se položil temelj za novo zvezo Trsta z ozadjem. Le vprašanje časa bi bilo podaljšanje te železnice od Kamnika preko Kranja in Škofje Loke do Žirov in od tad do kake postaje ob bohinjski železnici. In železnica bi tekla po ozemlju, ki je po svoji naravni legi kakor vstvarjeno, da se ob novi progi razvije živahen lokalni promet.

Od Kamnika proti Kranju se razprostira lepa ravan, znana po svoji naravni krasoti in kot najbogatejša pokrajina naše kronovine. Posuta je s trdimi kmetijami, ki majo zaraščene gozde ob vznožju kamniških planin. Globoka ter rodovitna zemlja donaja mnogo več, kot prebivalstvo potrebuje. Tod prebiva nepokvarjeno in žilavo ter tudi inteligentno ljudstvo, ki se odlikuje po svoji marljivosti in privzetnosti.

Ne bom govoril o Kranju in njegovi bližnji okolici. V dokaz, kako so se tu dvignile gospodarske razmere, naj navedem le suho dejstvo, da je kranjska štacija glede osebnega in tovarnega prometa, izvzemši seveda Trst, najmočnejša med vsemi, ki spadajo pod tržaško železniško ravnateljstvo, saj obvlada vsak mesec prometa za $\frac{1}{4}$ milijona kron.

S tržaško železnico se je Tržič z okolico pritegnil prometu. Velikanskega pomena bi bila nova železnica za tržaško veliko industrijo, kajti zveza Tržiča s Trstom čez Kranj in Škofjo Loko bi bila za 61 kilometrov krajša, kakor je ona čez Jesenice.

Škofja Loka vidi v nameravani železnici edino svojo rešitev. Prijazno in lepo se razvijajoče mesto se je ob zgradbi gorenjske železnice potisnilo v stran. Od takrat se ne more več prav dvigniti, čeprav so zanj dani vsi pogoji za normalen razvoj. Škofja Loka ima bogato okoliš, v Škof-

jo Loko se stekata gospodarsko probujeni dolini, ki slavita zlasti po svoji umni živinoreji, a mesto ne more naprej, ker ne leži ob prometni progi.

Izvestno bi se z nameravano železnico ojačila Škofja Loka z okolico in vzdržavala izdaten lokalni promet na novi progi.

Nova železnica bi bila tedaj velike važnosti, ne samo v stratežnem in splošno — prometnem oziru, kakor se je že poudarjalo, marveč tudi v lokalnem pogledu, kajti speljana bi bila zvečina po pokrajinah, ki so že gospodarsko probujene, ali ki imajo vsa svojstva, da se vsled nove proge gospodarsko dvignejo.

Železnica bo v prid velikemu delu kranjske dežele in zato je dolžnost kranjskega deželnega zbora, da povzdigne svoj glas in krepko zastavi svojo besedo za nameravano progo.

Kot zastopnik mestne skupine Kranjske Škofje Loke v tej zbornici, kateri mesti sta vedno zainteresirani pri tem železničnem vprašanju, prav toplo priporočam predlog upravnega odseka v zmislu resolucije tovariša Zabreta, ki se glasi:

»Dež. zbor vstraja pri svojem sklepu z dne 29. januarja 1910 glede tretje železniške zveze s Trstom.«

Tehnika

Prenosni umetniško - obrtni muzeji.

Takšen prenosni muzej pripravlja ravnatelj obrtne šole v Curihi v Švici, M. de Praetere. Njegov namen bi bil, da bi se razpostavljalo tudi po manjših švicarskih krajih umetniško - obrtne izdelke ter s tem dvignilo med občinstvom okus in umetniški čut za izdelke za vsakdanjo porabo. Tudi muzej ne bo imel samo lastnih zbirk, ki se bodo prevažale iz kraja v kraj, temveč tudi lastno prenosno poslopje. To bo stavba iz železa, ki se bo dala zložiti in razložiti ter tako odpeljati zopet na drug kraj. Dolga bo 45 m, široka pa 30 m in bo imela samo od zgoraj svetlobo. Tako skrb po drugod za izobrazbo, pri nas pa nimamo niti — dovolj ljudskih šol, tako da se naši otroci niti brati in pisati ne nauče povsod.

Pisanje v daljavo.

Dosedaj smo imeli za občevanje z oddaljenimi kraji brzjav (telegraf) in dalekglas (telefon). Sedaj pa so naredili v Londonu že tudi dalekopisno postajo s 750 naročniki. Ta se razlikuje od brzjavne v tem, da ne prenaša s pomočjo elektrike le posameznih znamenj, sestavljenih v abecedo, kot pri brzjavi, temveč da se prenaša naravnost rokopis. Kdor ima tako dalekopisno postajo (telewriter), vzame enostavno v roke svinčnik in napiše na papir na dalekopisu kar želi. A na prejemnikovi postaji pa zopet napiše stroj popolnoma enako, z istim rokopisom, kar je bilo na pošiljalni postaji pisano (ali recimo tudi

risano). Dalekopis torej dopolnjuje dalekglas: Kadar ni doma stranke, kateri hočemo dalekoglasiti, se ji enostavno napiše na dalekopisu, in ko dotičnik pride domov, dobi na dalekopisu napisano, kar smo mu sporočili, in sicer z našim rokopisom.

Razno

* **Prijetno presenečen ženin.** V Lomu je povzročila ženska nezvestoba čudovito spletko, ki se je pa končala proti navadi tako, da so bili vsi udeleženci — zadovoljni. Rudar Tone si je priporil naklonjenost srčkane Rozalke. Čutil se je v sedmih turških nebesih, ko mu je izjavila, da vzame nase z njim skupno jarem tistega zakramenta, ki ga nikdo ne more prenašati sam. Najel je stanovanje, lepo vse uredil, in ko sta bila že tretjič oklicana, je odpeljal zadnjič pred »večno zvezo« svojo ljubljeno Rozalko v gostilno pri Lipi, da zaplešeta še enkrat za slovo od samskega stana. Med potjo se je pritiskala Rozalka k Tončku kot mehka mučka in mu prisegala večno ljubezen in zvestobo. Usoda je pa hotela, da je Rozalka svoj pojem o večnosti nekoliko omejila. Komaj sta stopila v plesalno dvorano, ženin še ni dobro odložil klobuka in se še ni imel niti časa pozdraviti s prijatelji, ko se je Rozalka že vrtela v objemu Lojzka, o katerem je zvedel presenečeni ženin, da je to njen bivši ljubček. Valček in še en valček, pa še en in še en — bivša zaljubljenca skratka kar nista mogla narazen. Tončka sta prišla pogledat samo takrat, kadar sta se prišla napit — iz njegovega vrčka. Ko jih pa niti po to ni bilo dolgo časa, jih odide Tonček iskat. Povedali so mu, da sta odšla. Napoti se za svojo nevesto k njeni materi in njenemu varuhu, pa je ni bilo nikjer. Kar se spomni, da se je mogoče hotela pohvaliti svojemu bivšemu častilecu z novim stanovanjem. Odide torej za njo tja. Ampak tudi tam je zastonj trkal. Kam jo je neki vrag odnesel? Med tem mu pa pošepeče soseda, da je njegova nevesta vendarle res v stanovanju. Začne torej trkati po vratih, da so vsi sosede leteli vkup — ampak zastonj. Odide torej po nevestinega varuha, pa tudi temu se vrata ne odpro. Zato začneta s pomočjo sosedov čisto pravilno obleganje stanovanja. Vstrajala sta tako »pred obzidjem« do ponedeljka dopoldne do desetih. Tedaj sta šele dala obleganca od sebe znamenja življenja in začela — pogajanja. Za prvi pogoj sta postavila zahtevo, da se morajo obleganci odstraniti, sicer da »vzameta slovo od tega preneusmiljenega sveta«. Ženin sprejme ta pogoj. Takoj nato se razlete vrata širom, Lojzek butne ven in podre na tla Rozalkinega varuha, ki je še čakal nanj s krepko brinjevko v roki, in parček se spusti v beg. Ker se je pa vsa sosesčina, kar jo je le imelo čas, spustila za njima, je nastala po celem

mestecu prava pravecata »divja jaga«, ki se je končala šele v gozdu za mestom. Potem so prišli k ženinu odposlanci in mirna pogajanja so se nadaljevala. Končno so se dogovorili, da se oprava novega stanovanja zopet razproda. Bili so zadovoljni vsi: bivša nevesta je bila zadovoljna, ker je dobila svojega bivšega ljubčka nazaj, ženin je bil zadovoljen, da se je dogodila ta storija še predno bi bilo prepozno, a srečni ljubček je bil zadovoljen — ker so mu bile v mirovnih pogojih odpuščene batine, katere mu je obljubil Rozalkin varuh. Turki in Lah, pridite se »les učit«!

* **Kanonikom je dovoljeno,** česar ne sme navaden vernik, ki pogubi dušo, če le pogleda na kakšnega neklerikalea. Visoki cerkveni gospodi so pa dovoljeni pred vsem kšefti z Židi: Zemljišča, ki so last velegrajskega kapiteljna (kanonikov), je imel zadnji čas v najemu nemški žid May, ki je na najboljši zemlji napravil pašnike za svoje žrebce ter bogatel od dohodkov cerkvenega zemljišča. Najemninski rok mu poteče šele čez več let. Toda cerkveni gospodje — da bi imeli tedaj napram katoliškim, češkim kmetom izgovor, so mu podaljšali najemni rok že sedaj še za sedem let naprej.

* **Propadanje verskega življenja na Francoskem.** Časopis »La Croix« (Križ), katoliški, apostolski in rimski list, nadaljuje z razpravami o oslabitvi verskega čuta na Francoskem in o sredstvih, kako bi se dalo temu priti v okom. K tem poskusom pristavlja časopis »Flandre libérale« v nekem članku o višjih slojih: »Pogoste verske vaje v teh slojih niso priljubljene. V nedeljo se gre k maši in s tem so verski opravki vsaj pri moških v kraju. Duhovnik, ki more o stvari pravilno soditi, nam je pred kratkim povedal, da gre v eni najbogatejši pariških far, ki šteje 40.000 duš, komaj 1200 moških k velikonočni spovedi. Med izobraženci so res verni ljudje v manjšini. Mnogo inteligentov smatra vero za stvar, ki se je preživela, ki je v nasprotju z modernim napredkom, znanstvenimi najdbami in samozavestnostjo, katero daje inteligentu izobrazba. Mogli bi imenovati več važnih krajev v pikardskem okraju, kjer ne hodi v nedeljo povprečno niti deset moških v cerkev.« — V drugem članku o vernosti med »priprostim« ljudstvom piše isti list: »V teh slojih dosega verska nevednost včasih naravnost grozno stopinjo. Za nekatere ljudi vera ni nič drugega, kot nekakšna vrsta čarovništva, ki jih ima varovati pred življenjskimi nesrečami. Poznam ljudi, ki so naravnost poganske vere in katerim ne manjka dosti, da si ne morede solnce za boga. O cerkvenih slavnostih, ko je navada hoditi v cerkev, si misli mnogo ljudi, da jim mora biti dragi bog za ta obisk hvaležen, kot njih župnik, in da si na ta račun smejo takoj marsikaj dovoliti. Zato se končujejo takšni dnevi kot Velika noč, Novo leto itd. z razuzdanim pijančevanjem.«

LISTEK.

Lampetove deželne blagajne od spređaj.

Klerikalei gledajo Lampeta, kako razmetava denar in pojo:

»O jej! o jej! ta lahko meče,
ima takole polne vreče!

Naj Bog nam živi mal'ga farja,
dokler so polne vreče d'narja!

Ne smemo vere izgubiti,
dokler nam da kaj pograbit!

Lampe pridiguje:

»Imam sree jaz res za kmeta,
prav vse dobite od Lampeta.

Ne damo nič za liberalca,
za njega »osli« so in pal'ca!

Lampetove deželne blagajne od zadaj.

Vendar je pošten'ga kmeta,
pamet večja, kot Lampeta.

Hitro, brž od zad pogleda,
kar od spređaj se kot vreča
vidi, nič ni drugo, kakor skleda
plitva, torej kratka
sreča, ki nam jo Lampe obeča.

Zdaj kmet njemu osle kaže,
ker pozna dobrote take baže:
»Z žepa nam doklade pumpa,
futra z njimi vsac'ga lumpa,
ki prepričanje proda.

Tak zdaj veter gori veje,
Lampek ko denaree seje.
Kmetje bomo pa mi neodvisni,
ta-le veter obrnili,
klerikalcem bomo pokazali,
da o sebi sami bomo odloč'vali:
svoje si može volili,
svoj denar sami delili.

Vseh zato nas geslo je:
Kmet podpiraj sebe — kmeta,
to dolžnost je naša sveta!

Pesem o „verskem“ tisku.

»Slovenec« se naslov blišči
na čelu nek'ga lista,
potem pa, ko prečitaš ga?!
golida rimska je nečista!

»Slovenčev« glavni je patron
Ignacij de Loyola,
če ta že ni dovolj močan,
pomaga — »ljudska volja«!

Le tista volja prava je,
ki pride iz župnišča,
če kmet pa svojo voljo če,
gorje! kako se bliska.

Takoj postane antikrist,
brezverec — liberalce,
nikoli grehov ne bo čist,
poslušaj! ljubi bralec.

njegova revna duša gre,
če on jo sploh ima,
naravnost doli tja v pekel,
v kraj smrdljivga dima.

On pečen tam na ražnju bo,
in evrt v živem žveplju,
saj satan njega sam drži
tam v strahovitem kremplju!

Zatorej, ljubi ti kristjan,
poslušaj nas le vedno,
moli, delaj celi dan,
to tebi je potrebno.

Ne glej, kako živimo mi,
o tem kar nič ne misli,
dovolj za-se imaš skrbi,
nas pa imej v čisli.

Da nam bo vedno dobro šlo,
zato je tukaj vera,
in kar pa še premalo bo,
to nam prinese — bera.

Fortunat Kurnik.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

M-a 1212: Bolje črnilo, z ozirom na
nočno delo staveca, in po eni strani papirja.

Veliki Gaber: G. nadučitelju J. Zajcu
potrjujemo, da od njega nismo dobili no-
benih dopisov za »Sl. D.«.

Dopisnikom: Nekaj dopisov smo mo-
rali odložiti, ni šlo drugače!

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 23. marca 1912.

Trst: 83, 70, 12, 74, 77.

Linc: 27, 47, 7, 88, 15.

Dvignjene v sredo, dne 27. marca 1912.

Praga: 30, 89, 28, 81, 77.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega-mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 „ „ „ II. „ . . .	1	60	1	80
1 „ „ „ III. „ . . .	0	—	1	70
1 „ telečjega mesa . . .	1	68	1	90
1 „ prašičjega mesa (svežega) . . .	1	80	2	40
1 „ „ „ (prekajenega) . . .	1	90	2	20
1 „ koštrunovega mesa . . .	1	50	1	60
1 „ jagnjetovega mesa . . .	0	—	0	—
1 „ kozličevega mesa . . .	2	—	2	20
1 kg masla . . .	2	60	2	65
1 „ masla surovega . . .	2	40	2	50
1 „ masti prašičje . . .	2	12	2	16
1 „ slanine (špeha) sveže . . .	1	72	1	92
1 „ slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 „ sala . . .	1	90	2	—
1 „ surov. margarinskega masla . . .	—	—	0	—
1 „ kuhan. margarinskega masla . . .	2	—	2	10
1 jajce . . .	—	5	—	6
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 „ „ posnetega . . .	—	08	—	10
1 „ smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 „ „ kisle . . .	—	80	0	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 „ čajnega surovega masla . . .	3	27	3	60
1 piščanec . . .	1	80	2	10
1 golob . . .	—	48	—	56
1 raca . . .	2	40	2	60
1 gos . . .	6	50	7	—
1 kapun . . .	4	—	4	20
1 puran . . .	7	—	7	50
100 kg pšenične moke št 0 . . .	37	—	—	—
100 „ „ „ „ 1 . . .	36	70	—	—
100 „ „ „ „ 2 . . .	36	40	—	—
100 „ „ „ „ 3 . . .	35	80	—	—
100 „ „ „ „ 4 . . .	34	80	—	—
100 „ „ „ „ 5 . . .	34	—	—	—
100 „ „ „ „ 6 . . .	33	40	—	—
100 „ „ „ „ 7 . . .	30	50	—	—
100 „ „ „ „ 8 . . .	20	40	—	—
100 „ „ „ „ 9 . . .	27	50	—	—
100 „ koruzne moke . . .	48	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . I. . .	45	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . II. . .	34	—	—	—
100 „ ržene moke . . .	—	26	—	40
1 l fižola . . .	—	30	—	48
1 „ graha . . .	—	32	—	38
1 „ leče . . .	—	24	—	26
1 „ kaše . . .	—	20	—	22
1 „ ričeta . . .	23	—	—	—
100 kg pšenice . . .	20	—	—	—
100 „ rži . . .	19	—	—	—
100 „ ječmena . . .	20	50	—	—
100 „ ovsa . . .	22	—	—	—
100 „ ajde . . .	19	00	—	—
100 „ prosa belega . . .	20	80	—	—
100 „ „ navadnega . . .	22	—	—	—
100 „ koruze . . .	9	50	10	—
100 „ činkvantina . . .	—	—	—	—
100 „ krompirja . . .	—	—	—	—

Lesni trg.

Cena trdemu lesu 9-50 do 10 K.
Cena mehkeemu les 7-50 do 8 K.

Trg za seno slamo, in steljo

Na trgu je bilo

voz sena . . .	6	—	6	50
„ slame . . .	5	00	5	50
„ stelje . . .	2	00	2	10
„ detelja . . .	6	50	7	—